

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 mei 2017

WETSVOORSTEL
tot wijziging van het Wetboek van de
Inkomstenbelastingen 1992 wat de
bestaansmiddelen van wezen betreft

ADVIES VAN HET REKENHOF

Zie:

Doc 54 **1488/ (2015/2016):**

001: Wetsvoorstel van de heer Klaps c.s.
002 tot 004: Toevoegen indiener.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 mai 2017

PROPOSITION DE LOI
modifiant le Code des impôts sur les revenus
1992 en ce qui concerne les ressources des
orphelins

AVIS DE LA COUR DES COMPTES

Voir:

Doc 54 **1488/ (2015/2016):**

001: Proposition de loi de M. Klaps et consorts.
002 à 004: Ajout auteur.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

1. Vraag om advies

Op grond van artikel 79, 1e lid, van het reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft de voorzitter van de Kamer het Rekenhof bij brief van 30 januari 2017 verzocht een nota op te stellen met daarin een raming van de nieuwe uitgaven of de ontvangstendaling die zou(den) voortvloeien uit drie wetsvoorstellen.

Het hiernavolgende advies heeft betrekking op het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 wat de bestaansmiddelen van wezen betreft. Het werd ingediend door de heren Johan Klaps, Peter Dedecker, Robert Van de Velde, Hendrik Vuye, mevrouw Veerle Wouters, de heren Egbert Lachaert, Luk Van Biesen en Benoît Piedboeuf en mevrouw Griet Smaers (DOC 54/1488/001 tot 4).

De adviezen van het Rekenhof met betrekking tot twee andere wetsvoorstellen zijn op 29 maart en op 12 april 2017 naar de Kamer van volksvertegenwoordigers gestuurd.

2. Wetsvoorstel

Om fiscaal ten laste te zijn en recht te geven op een toeslag op de belastingvrije som, mag een persoon niet meer dan 1.800 euro nettobestaansmiddelen per jaar hebben (niet-geïndexeerd basisbedrag), d.i. 3.140 euro na indexering voor het aanslagjaar 2017 (inkomsten 2016)¹. Om dat nettobedrag te bepalen worden verschillende bestaansmiddelen niet in rekening gebracht, inzonderheid de kinderbijslag, de studiebeurzen, de onderhoudsgelden ten belope van 1.800 euro per jaar (niet-geïndexeerd basisbedrag), de bezoldigingen verkregen door gehandicapten ingevolge tewerkstelling in een erkende beschutte werkplaats,... (art. 143 WIB 1992).

Het wetsvoorstel wil artikel 143 van het WIB 1992 wijzigen om ervoor te zorgen dat het overlevingspensioen dat in de publieke sector aan wezen wordt toegekend en de "wezen-rente", ten belope van 1.800 euro per jaar (niet-geïndexeerd basisbedrag), niet meer in aanmerking worden genomen bij de berekening van het bedrag van de nettobestaansmiddelen van wezen, dat bepaalt of ze nog als fiscaal ten laste kunnen worden beschouwd.

Bij ontstentenis van een definitie in het wetsvoorstel, dienen te worden verstaan onder:

— Overlevingspensioen: het overlevingspensioen toegekend aan wezen in de openbare sector overeenkomstig de artikelen 9 en volgende van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen;

— wezenrente: de rente die door de werkgever van zijn overleden ouder krachtens een pensioenplan van de tweede pijler aan de wees wordt toegekend².

Het in de publieke sector aan wezen toegekende overlevingspensioen en de wezenrente zijn bedoeld om het verlies van één of de twee ouders op materieel vlak te compenseren en om de begunstigde in staat te stellen verder in zijn behoef-

¹ Art. 136 tot 142 WIB 1992

² Arrest van het Grondwettelijk Hof, 31 mei 2011, nr. 94/2011, B.4.2

1. Demande d'avis

En vertu de l'article 79, alinéa 1er, du règlement de la Chambre des représentants, le président de la Chambre a invité, par lettre du 30 janvier 2017, la Cour des Comptes à remettre une note contenant une estimation des dépenses nouvelles ou de la diminution des recettes qu'engendreraient trois propositions de loi.

L'avis ci-dessous concerne la proposition de loi modifiant le Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne les ressources des orphelins. Cette proposition a été déposée par MM. Johan Klaps, Peter Dedecker, Robert Van de Velde, Hendrik Vuye, Mme Veerle Wouters, MM. Egbert Lachaert, Luk Van Biesen et Benoît Piedboeuf et Mme Griet Smaers (DOC 54/1488/001 à 4).

Les deux autres propositions de loi ont fait l'objet d'avis de la Cour des comptes qui ont été transmis à la Chambre des représentants les 29 mars et 12 avril 2017.

2. La proposition de loi

Pour être à charge sur le plan fiscal et donner lieu à une majoration de la quotité exemptée d'impôt, une personne ne peut disposer de ressources excédant 1.800 euros nets par an (montant de base non indexé), soit 3.140 euros après indexation pour l'exercice 2017 (revenus 2016)¹. Pour déterminer ce montant net, il est fait abstraction de différentes ressources, notamment les allocations familiales, les bourses d'études, les rentes alimentaires à concurrence de 1.800 euros par an (montant de base non indexé), les rémunérations perçues par des handicapés en raison de leur emploi dans une entreprise agréée de travail adapté, ... (art. 143 CIR 1992).

La proposition de loi vise à modifier l'article 143 du CIR 1992 pour que la pension de survie accordée aux orphelins dans le secteur public et la "rente d'orphelin" ne soient plus prises en compte, à concurrence de 1.800 euros par an (montant de base non indexé), dans le calcul du montant des ressources nettes des orphelins, qui détermine s'ils peuvent encore être considérés comme personne fiscalement à charge.

À défaut d'une définition dans la proposition de loi, il faut entendre, par:

— pension de survie: la pension de survie accordées aux orphelins dans le secteur public sur la base des articles 9 et suivants de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions;

— rente d'orphelin: la rente attribuée à l'orphelin par l'employeur de son parent décédé en vertu d'un plan de pension du deuxième pilier².

La pension de survie accordée aux orphelins dans le secteur public et la rente d'orphelin tendent à compenser, sur le plan matériel, la perte du ou des parents et à permettre au bénéficiaire de continuer à pourvoir à ses besoins. Les

¹ Art. 136 à 142 CIR 1992.

² Arrêt de la Cour constitutionnelle, 31 mai 2011, n° 94/2011, B.4.2

ten te voorzien. De overlevingspensioenen en het merendeel van de wezenrenten³ worden betaald tot de leeftijd van 18 jaar of zolang het kind het recht op kinderbijslag⁴ opent.

3. Raming van de ontvangstendaling waartoe het wetsvoorstel zou leiden

3.1 Methode

Het Rekenhof zou over een aantal parameters moeten beschikken om een raming te maken van de ontvangstendaling waartoe het onderzochte wetsvoorstel zou leiden, namelijk:

1. het aantal begunstigden en de bedragen van de overlevingspensioenen uit de publieke sector die aan de wezen worden toegekend en van de wezenrenten die worden toegekend krachtens een pensioenplan van de tweede pijler;

2. het aantal wezen onder die begunstigden die effectief als kind ten laste zouden worden erkend als hun overlevingspensioen of hun wezenrente niet in aanmerking zou worden genomen bij de berekening van hun nettobestaansmiddelen (ten belope van 1.800 euro per jaar⁵).

3.2 Aantal begunstigde wezen en toegekende bedragen

3.2.1 Overlevingspensioen van de publieke sector toegekend aan wezen

Het Rekenhof heeft de Federale Pensioendienst (FPD) bevraagd om te weten te komen hoeveel wezen een overlevingspensioen van de publieke sector ontvangen.

De FPD heeft het Rekenhof in het bijzonder gegevens overgezonden voor de maand december 2016 die het aantal begunstigden en het brutobedrag van elk aan wezen toegekend overlevingspensioen in de publieke sector vermelden. In december 2016 waren er 401 begunstigden van een overlevingspensioen in de openbare sector.

3.2.2 Wezenrente

Het Rekenhof heeft Assuralia, de Federale Pensioendienst en de vzw Sigedis⁶ bevraagd om te bepalen hoeveel begunstigden een wezenrente ontvangen in het kader van een pensioenplan van de tweede pijler.

³ De contractuele vrijheid laat toe om bij wezenrenten andere leeftijdslimieten te bepalen.

⁴ Er is recht op kinderbijslag zonder voorwaarden tot 31 augustus van het jaar waarin het kind 18 jaar wordt. Een jongere die daarna verder studeert kan onder bepaalde voorwaarden kinderbijslag ontvangen tot zijn 25e verjaardag.

⁵ Niet-geïndexeerd basisbedrag.

⁶ Sigedis staat voor "Sociale Individuele Gegevens – Données Individuelles Sociales". Deze vzw beheert de sociale gegevens in verband met de loopbanen van de burgers. Ze ondersteunt eveneens de openbare instellingen van sociale zekerheid bij de uitvoering van hun opdrachten.

pensions de survie et la plupart des rentes d'orphelin³ sont versées jusqu'à l'âge de 18 ans ou aussi longtemps que l'enfant ouvre le droit aux allocations familiales⁴.

3. Estimation de la diminution des recettes qu'engendrerait la proposition de loi

3.1 Méthode

Pour établir une estimation de la diminution des recettes qu'engendrerait la proposition de loi en examen, la Cour des comptes devait disposer d'un certain nombre de paramètres, à savoir:

1. le nombre de bénéficiaires et les montants des pensions de survie du secteur public octroyées aux orphelins et des rentes d'orphelin attribuées en vertu d'un plan de pension du deuxième pilier;

2. le nombre d'orphelins, parmi ces bénéficiaires, qui seraient effectivement reconnus comme enfant à charge si leur pension de survie ou leur rente d'orphelin n'était pas prise en compte dans le calcul de leurs ressources nettes (à concurrence de 1.800 euros par an⁵);

3.2 Nombre d'orphelins bénéficiaires et montants octroyés

3.2.1 Pension de survie du secteur public accordée aux orphelins

Pour établir le nombre de bénéficiaires d'une pension de survie du secteur public accordée aux orphelins, la Cour des comptes a interrogé le Service fédéral des pensions (SFP).

Le SFP a transmis à la Cour des comptes des données reprenant notamment, pour le mois de décembre 2016, le nombre de bénéficiaires et le montant brut de chaque pension de survie attribuée aux orphelins dans le secteur public. En décembre 2016, on comptait 401 bénéficiaires d'une pension de survie du secteur public.

3.2.2 Rente d'orphelin

Pour établir le nombre de bénéficiaires d'une rente d'orphelin dans le cadre d'un plan de pension du deuxième pilier, la Cour des comptes a interrogé Assuralia, le Service Fédéral des Pensions et l'ASBL Sigedis⁶.

³ Dans le cadre des rentes d'orphelins, la liberté contractuelle permet d'instaurer d'autres limites d'âge.

⁴ Le droit aux allocations familiales est ouvert sans condition jusqu'au 31 août de l'année au cours de laquelle l'enfant atteint l'âge de 18 ans. Par après le jeune qui poursuit des études ou une formation peut conserver son droit aux allocations familiales jusqu'à son 25ème anniversaire sous certaines conditions.

⁵ Montant de base non indexé.

⁶ Sigedis signifie "Sociale Individuele Gegevens – Données Individuelles Sociales". Cette ASBL gère les données sociales liées à la carrière des citoyens. Elle soutient également les institutions publiques de sécurité sociale dans l'exécution de leurs missions.

Die instellingen hebben echter geen informatie kunnen verstrekken over het exacte aantal personen die dergelijke renten ontvangen en bijgevolg niet over het bedrag ervan.

De enige hierover beschikbare informatie bevindt zich in een door de vzw Sigedis beheerde database met daarin de contracten die in een wezenrente voorzien bij wijze van extra waarborg in het kader van pensioenplannen van de tweede pijler (cf. onderstaande tabel).

Jaar	Aantal contracten	Aantal dekkingen wezen
2016	5 378 607	168 862

Bron: Sigedis

Op basis van de verstrekte informatie blijkt dat 3,14 % van de contracten in 2016 voorzagen in de uitbetaling van een wezenrente bij overlijden van de verzekerde. Die cijfers dienen echter omzichtig te worden gehanteerd. Immers:

- Sommige pensioeninstellingen vermelden gewoon dat die dekking in het pensioenplan bestaat terwijl andere de dekking meer individueel verfijnen naargelang er al dan niet kinderen zijn.

- De gegevens hebben betrekking op contracten en niet op personen. Een persoon die bijgevolg rechten heeft opgebouwd in het kader van een ondernemingsplan, een sectoraal plan en in het kader van het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen zal alleen al drie contracten hebben lopen.

Om de budgettaire impact van het voorliggende wetsvoorstel te kunnen bepalen heeft het Rekenhof echter op die basis een raming van het aantal begunstigen van wezenrenten geëxtrapoleerd.

Uitgaande van:

- het aantal contracten dat in een wezenrente voorziet bedraagt 168.862;
- deze 168.862 contracten komen overeen met 168.862 werknemers;
- de Belgische bevolking telde op 1 januari 2016 3.226.517 kinderen tussen 0 en 24 jaar voor 5.978.832 volwassenen tussen 25 en 64 jaar, wat neerkomt op 53,97 %⁷;
- het aantal kinderen dat eventueel recht zou hebben op een wezenrente krachtens een pensioenplan uit de tweede pijler bedraagt 91.127,52 (168.862 * 53,97 %);
- het percentage wezen bij de kinderen voor wie kinderbijslag wordt betaald is 2,56 %⁸.

⁷ Volgens de statistieken van Statbel op 1 januari 2016.

⁸ Dit percentage werd berekend door het Rekenhof op basis van de statistieken van het 1e semester 2016 van Famifed.

Ces institutions n'ont toutefois pas pu fournir d'informations sur le nombre exact d'individus qui touchent ces rentes ni, a fortiori, sur le montant de ces dernières.

Les seules informations disponibles sur le sujet figurent dans une banque de données gérée par l'ASBL Sigedis. Celle-ci comptabilise en effet le nombre de contrats prévoyant une rente d'orphelin à titre de garantie supplémentaire dans le cadre de plans de pension du deuxième pilier (voir tableau ci-dessous).

Année	Nombre de contrats	Nombre de couvertures orphelins
2016	5 378 607	168 862

Source: Sigedis

Sur la base des informations fournies, il apparaît qu'en 2016, 3,14 % des contrats prévoient le versement d'une rente d'orphelin en cas de décès de l'assuré. Ces chiffres doivent néanmoins être considérés avec prudence. En effet:

- Certaines institutions de pension mentionnent simplement l'existence de cette couverture dans le plan de pension alors que d'autres individualisent plus finement la couverture en fonction de la présence ou de l'absence d'enfant(s).

- Les données portent sur des contrats et non sur des individus. Dès lors, un individu qui s'est constitué des droits dans le cadre d'un plan d'entreprise, d'un plan sectoriel et dans le cadre d'une pension libre complémentaire pour les indépendants comptabilisera à lui seul trois contrats.

Afin de pouvoir établir une estimation de l'impact budgétaire de la proposition de loi en examen, la Cour des comptes a toutefois extrapolé, sur cette base, une estimation du nombre de bénéficiaires de rentes d'orphelin.

Ainsi, en considérant:

- que le nombre de contrats prévoyant une rente d'orphelin s'élève à 168.862;
- que les 168.862 contrats correspondent à 168.862 travailleurs;
- que l'on compte au 1er janvier 2016 dans la population belge, 3.226.517 enfants âgés de 0 à 24 ans⁷ pour 5.978.832 adultes âgés de 25 à 64 ans, soit un rapport de 53,97 %⁸;
- que 91.127,52 (168.862 * 53,97 %) enfants sont susceptibles de percevoir une rente d'orphelins en vertu d'un plan de pension du deuxième pilier;
- que le pourcentage d'orphelins parmi les enfants bénéficiaires des allocations familiales est de 2,56 %⁹,

⁷ Pour rappel, le jeune qui poursuit des études ou une formation peut conserver son droit aux allocations familiales jusqu'à son 25ème anniversaire sous certaines conditions.

⁸ Selon les statistiques de Statbel au 1er janvier 2016.

⁹ Pourcentage calculé par la Cour des comptes sur la base des statistiques du 1er semestre 2016 de Famifed.

kan worden geëxtrapoleerd dat 2.331 kinderen een wezenrente genieten in het kader van een pensioenplan van de tweede pijler ($168.862 \cdot 53,97 \% \cdot 2,56 \%$).

3.3 Aantal potentiële begunstigden van het wetsvoorstel

3.3.1 Aan wezen toegekende overlevingspensioenen van de publieke sector

Het Rekenhof heeft op basis van de door de FPD bezorgde cijfers het potentieel aantal begunstigden op een wezen-overlevingspensioen van de publieke sector geraamd die na goedkeuring van het wetsvoorstel als kinderen ten laste zouden kunnen worden erkend.

Het Rekenhof is uitgegaan van de volgende hypothesen om die raming te maken:

- De nettomaandbedragen van de overlevingspensioenen van de publieke sector werden bepaald door de brutomaandbedragen met 20 % te verminderen⁹.
- De nettojaarbedragen van de overlevingspensioenen van de publieke sector werden bepaald door de nettomaandbedragen van december 2016 met twaalf te vermenigvuldigen.
- Er wordt van uitgegaan dat de kinderen in kwestie aan een maximumbedrag van 1.800 euro aan niet-geïndexeerde nettobestaansmiddelen zijn onderworpen, d.i. 3.140 euro na indexering voor het aanslagjaar 2017 (inkomsten 2016) om als kind ten laste te worden erkend. De gevallen waarbij de in aanmerking te nemen nettobestaansmiddelen onder bepaalde voorwaarden worden verhoogd, worden bijgevolg buiten beschouwing gelaten¹⁰. Die keuze leidt tot een overschatting van het aantal wezen die dankzij het onderzochte wetsvoorstel kinderen ten laste zouden worden.
- Bij gebrek aan informatie hieromtrent wordt aangenomen dat de betrokken kinderen niet beschikken over andere bestaansmiddelen die in aanmerking worden genomen bij de berekening van de nettobestaansmiddelen.

Het Rekenhof stelt op basis van die veronderstellingen vast dat:

- in 2016 56 wezen van de 401 wezen die een overlevingspensioen van de publieke sector ontvangen, beschikken over een netto-overlevingspensioen lager dan het inkomstenplafond van 3.140 euro per jaar. Die kinderen kunnen dus al worden beschouwd als kinderen ten laste en hun toestand zal niet veranderen door het wetsvoorstel.

⁹ Artikel 142 WIB 1992 bepaalt immers: "Onder nettobedrag van de bestaansmiddelen wordt verstaan het brutobedrag daarvan verminderd met de kosten die de belastingplichtige verantwoordt gedurende het belastbare tijdperk te hebben gedaan of gedragen om die middelen te verkrijgen of te behouden. Bij gebrek aan bewijskrachtige gegevens worden de aftrekbare kosten vastgesteld op 20 pct van het brutobedrag van de bestaansmiddelen".

¹⁰ Art. 141 WIB 1992: "De in de artikelen 136 en 140 vermelde bedragen van 1.800 EUR (basisbedrag) worden gebracht op 2.600 EUR (basisbedrag) voor kinderen ten laste van een belastingplichtige die alleen wordt belast en op 3.300 EUR (basisbedrag) voor kinderen ten laste van een dergelijke belastingplichtige die als gehandicapt worden aangemerkt."

on peut extrapoler que 2.331 enfants bénéficient d'une rente d'orphelin dans le cadre d'un plan de pension du deuxième pilier ($168.862 \cdot 53,97 \% \cdot 2,56 \%$).

3.3 Nombre de bénéficiaires potentiels de la proposition de loi

3.3.1 Pension de survie du secteur public accordée aux orphelins

Sur base des chiffres transmis par le SFP, la Cour des comptes a estimé le nombre potentiel de bénéficiaires d'une pension de survie d'orphelin du secteur public qui, suite à l'adoption de la proposition de loi, pourraient être reconnus comme enfants à charge.

Pour établir cette estimation, la Cour des comptes a fait les hypothèses suivantes:

- Les montants mensuels nets des pensions de survies du secteur public ont été établis en diminuant de 20 % les montants mensuels bruts¹⁰.
- Les montants annuels nets des pensions de survies du secteur public ont été établis en multipliant par douze les montants mensuels nets de décembre 2016.
- On considère que les enfants concernés sont soumis à un plafond de ressources nettes de 1.800 euros non indexés, soit 3.140 euros après indexation pour l'exercice d'imposition 2017 (revenus 2016), pour être reconnus comme enfant à charge. On écarte dès lors les cas où le montant des ressources nettes à prendre en considération est majoré dans certaines conditions¹¹. Ce choix conduit à surestimer le nombre d'orphelins qui deviendraient enfants à charge grâce à la proposition de loi examinée.
- Ne disposant pas d'informations sur le sujet, on estime que les enfants concernés ne disposent pas d'autres ressources qui entrent en compte dans le calcul des ressources nettes.

En se fondant sur ces hypothèses, la Cour des comptes constate que:

- en 2016, 56 orphelins, sur les 401 orphelins bénéficiaires d'une pension de survie du secteur public, disposaient d'une pension de survie nette inférieure au plafond de revenu de 3.140 euros par an. Ces enfants peuvent donc déjà être considérés comme enfants à charge et leur situation n'évoluera pas en fonction de la proposition de loi.

¹⁰ En effet, l'article 142 CIR 1992 prévoit que "Le montant net des ressources s'entend du montant brut diminué des frais que le contribuable justifie avoir faits ou supportés durant la période imposable pour acquérir ou conserver ces ressources. À défaut d'éléments probants, les frais déductibles sont fixés à 20 pct du montant brut desdites ressources".

¹¹ Art. 141 CIR 1992: "Les montants de 1.800 euros (montant de base) visés aux articles 136 et 140 sont portés à 2.600 euros (montant de base) pour les enfants à charge d'un contribuable imposé isolément et à 3.300 euros (montant de base) pour les enfants considérés comme handicapés à charge d'un tel contribuable."

- in 2016, 345 van de 401 begunstigde wezen over een netto-overlevingspensioen hoger dan het inkomstenplafond van 3.140 euro per jaar beschikten. Zij worden thans dus niet erkend als kind ten laste.

- o Van die 345 wezen beschikken er 203 over een overlevingspensioen van meer dan 6.240 euro per jaar. Zelfs als het wetsvoorstel wordt goedgekeurd, zou hun overlevingspensioen te hoog liggen om te worden erkend als kind ten laste. Als het wetsvoorstel wordt goedgekeurd, zou de toestand van deze begunstigten niet veranderen.

- o Van die 345 begunstigde wezen beschikken er 142 over een overlevingspensioen tussen 3.140 euro per jaar en 6.280 euro per jaar. Als het wetsvoorstel wordt goedgekeurd, zouden die 142 kinderen als kinderen ten laste worden erkend.

3.3.2 Wezenrente

Bij gebrek aan informatie over de bedragen van de wezenrenten die worden toegekend in het kader van de pensioenplannen van de tweede pijler, gaat het Rekenhof uit van de (maximalistische) veronderstelling dat begunstigten van wezenrenten potentiële begunstigten van het wetsvoorstel zijn. Er kan m.a.w. van worden uitgegaan dat al die kinderen thans niet als kinderen ten laste worden beschouwd en dat ze dat zouden worden als het wetsvoorstel wordt aangenomen. Bij die veronderstelling gaat het om 2.331 wezen (zie *supra* punt 3.2.2).

3.3.3 Totaal aantal begunstigten

Op basis van voorgaande hypothesen is het Rekenhof dus van oordeel dat 2.473 (142+2.331) wezen zouden kunnen worden beschouwd als personen ten laste in de zin van art. 136 WIB als het voorliggende wetsvoorstel wordt aangenomen.

3.4 Raming van de budgettaire weerslag van het wetsvoorstel

Volgens de statistieken van Famifed (1^e semester 2016), leeft¹¹:

- 58,42 % van de wezen in een gezin met 1 kind;
- 27,65 % van de wezen in een gezin met 2 kinderen;
- 9,93 % van de wezen in een gezin met 3 kinderen;
- 2,88 % van de wezen in een gezin met 4 kinderen;
- 0,76 % van de wezen in een gezin met 5 kinderen;
- 0,22 % van de wezen in een gezin met 6 kinderen;
- 0,09 % van de wezen in een gezin met 7 kinderen;
- 0,04 % van de wezen in een gezin met 8 kinderen;

¹¹ Dit percentage werd berekend door het Rekenhof op basis van de statistieken van Famifed. <http://stat.famifed.be/demographic/volet-01-01.php>

- en 2016, 345 orphelins, sur les 401 orphelins bénéficiaires, disposaient d'une pension de survie nette supérieure au plafond de revenu de 3.140 euros par an. Ils ne sont dès lors pas reconnus actuellement comme enfant à charge.

- o Parmi ces 345 orphelins, 203 disposent d'une pension de survie supérieure à 6.240 euros par an. Même en cas d'adoption de la proposition de loi, leur pension de survie serait trop élevée pour qu'ils soient reconnus comme enfant à charge. En cas d'adoption de la proposition de loi, la situation de ces bénéficiaires ne changerait pas.

- o Parmi ces 345 orphelins bénéficiaires, 142 disposent d'une pension de survie qui se situe entre 3140 euros par an et 6280 euros par an. En cas d'adoption de la loi, ces 142 enfants seraient reconnus comme enfant à charge.

3.3.2 Rente d'orphelin

En l'absence d'information sur les montants des rentes d'orphelin octroyées dans le cadre de plans de pension du deuxième pilier, la Cour des comptes fait l'hypothèse (maximaliste) que tous les bénéficiaires de rentes d'orphelins sont des bénéficiaires potentiels de la proposition de loi. Autrement dit, on considère que tous ces enfants ne sont actuellement pas considérés comme des enfants à charge et qu'ils le deviendraient si la proposition de loi était adoptée. Cette hypothèse vise 2.331 orphelins (voir point 3.2.2 ci-dessus).

3.3.3 Nombre total de bénéficiaires

Sur la base des hypothèses ci-avant, la Cour des comptes estime donc que 2.473 (142+2.331) orphelins pourraient être considérés comme personnes à charge au sens de l'art. 136 CIR, en cas d'adoption de la proposition de loi en examen.

3.4 Estimation de l'incidence budgétaire de la proposition de loi

Selon les statistiques de Famifed (1er semestre 2016), on compte¹²:

- 58,42 % des orphelins vivent dans une famille de 1 enfant;
- 27,65 % des orphelins vivent dans une famille de 2 enfants;
- 9,93 % des orphelins vivent dans une famille de 3 enfants;
- 2,88 % des orphelins vivent dans une famille de 4 enfants;
- 0,76 % des orphelins vivent dans une famille de 5 enfants;
- 0,22 % des orphelins vivent dans une famille de 6 enfants;
- 0,09 % des orphelins vivent dans une famille de 7 enfants;
- 0,04 % des orphelins vivent dans une famille de 8 enfants;

¹² Pourcentages calculés par la Cour des comptes sur la base des statistiques Famifed. <http://stat.famifed.be/demographic/volet-01-01.php>

- 0 % van de wezen in een gezin met 9 kinderen;
- 0,01 % van de wezen in een gezin met 10 kinderen.

Voor het aanslagjaar 2017 belooft het bedrag van de vermeerdering van het belastingvrij gedeelte voor kinderen ten laste¹²:

- 1° voor één kind: 1.520 euro, d.i. 1.520 euro per kind;
- 2° voor twee kinderen: 3.900 euro, d.i. 1.950 euro per kind;
- 3° voor drie kinderen: 8.740 euro, d.i. 2.913 euro per kind;
- 4° voor vier kinderen: 14.140 euro, d.i. 3.535 euro per kind;
- 5° voor vijf kinderen: 19.540 euro, d.i. 3.908 euro per kind;
- 6° voor zes kinderen: 24.940 euro, d.i. 4.157 euro per kind;
- 7° voor zeven kinderen: 30.340 euro, d.i. 4.334 euro per kind;
- 8° voor acht kinderen 35.740 euro, d.i. 4.468 euro per kind;
- 9° voor negen kinderen: 41.140 euro, d.i. 4.571 euro per kind;
- 10° voor tien kinderen: 46.540 euro, d.i. 4.654 euro per kind.

Het totaal verhoogde inkomensgedeelte wordt bekomen door de percentages uit de Famifed-statistieken toe te passen op het aantal wezen die kunnen worden beschouwd als kinderen ten laste als het wetsvoorstel wordt goedgekeurd, en door dat resultaat te vermenigvuldigen met het bedrag van elk van de vermeerderingen van het belastingvrij gedeelte (bepaald door het aantal kinderen ten laste):

$$2.473 \times 58,42 \% \times 1.520 \text{ €} + 2.473 \times 27,65 \% \times 1.950 \text{ €} + 2.473 \times 9,93 \% \times 2.913 \text{ €} + 2.473 \times 2,88 \% \times 3.535 \text{ €} + 2.473 \times 0,76 \% \times 3.908 \text{ €} + 2.473 \times 0,22 \% \times 4.157 \text{ €} + 2.473 \times 0,09 \% \times 4.334 \text{ €} + 2.473 \times 0,04 \% \times 4.468 \text{ €} + 2.473 \times 0,01 \% \times 4.654 \text{ €} = \mathbf{4.608.180,03 \text{ €}}.$$

De belastingvrijstelling op het verhoogde inkomensgedeelte wordt in de meeste gevallen berekend tegen een belastingvoet van 25 tot 40 % (naargelang de betrokken inkomensschijf). Het Rekenhof heeft als hypothese gekozen om de belastingvrijstelling te berekenen bij een belastingvoet van 30 %.

Rekening houdend met de bovenstaande hypothesen zou de raming van de ontvangstendaling als gevolg van het voorliggende wetsvoorstel jaarlijks belopen:

4.608.180,03 € * 30 % = 1.382.454,01 €.

Door op die som gemiddeld 7 % gemeentelijke opcentiemen toe te passen, wordt een ontvangstendaling van 1.479.225,79 euro per jaar bekomen.

¹² Die bedragen zijn geïndexeerd.

- 0 % des orphelins vivent dans une famille de 9 enfants;
- 0,01 % des orphelins vivent dans une famille de 10 enfants.

Pour l'exercice d'imposition 2017, les montants de la majoration de la quotité exemptée d'impôt pour enfants à charge s'élève à¹³:

- 1° pour un enfant: 1.520 euros, soit 1.520 euros par enfant;
- 2° pour deux enfants: 3.900 euros, soit 1.950 euros par enfant;
- 3° pour trois enfants: 8.740 euros, soit 2.913 euros par enfant;
- 4° pour quatre enfants: 14.140 euros, soit 3.535 euros par enfant;
- 5° pour cinq enfants: 19.540 euros, soit 3.908 euros par enfant;
- 6° pour six enfants: 24.940 euros, soit 4.157 euros par enfant;
- 7° pour sept enfants: 30.340 euros, soit 4.334 euros par enfant;
- 8° pour huit enfants: 35.740 euros, soit 4.468 euros par enfant;
- 9° pour neuf enfants: 41.140 euros, soit 4.571 euros par enfant;
- 10° pour dix enfants: 46.540 euros, soit 4.654 euros par enfant.

La quotité de revenus majorée totale est obtenue en appliquant les pourcentages issus des statistiques de Famifed au nombre d'orphelins pouvant être considérés comme étant des enfants à charge, en cas d'adoption de la proposition de loi, et en multipliant ce résultat par le montant de chacune des majorations de quotité exemptée (déterminée par le nombre d'enfants à charge):

$$2.473 \times 58,42 \% \times 1.520 \text{ €} + 2.473 \times 27,65 \% \times 1.950 \text{ €} + 2.473 \times 9,93 \% \times 2.913 \text{ €} + 2.473 \times 2,88 \% \times 3.535 \text{ €} + 2.473 \times 0,76 \% \times 3.908 \text{ €} + 2.473 \times 0,22 \% \times 4.157 \text{ €} + 2.473 \times 0,09 \% \times 4.334 \text{ €} + 2.473 \times 0,04 \% \times 4.468 \text{ €} + 2.473 \times 0,01 \% \times 4.654 \text{ €} = \mathbf{4.608.180,03 \text{ €}}.$$

L'exemption d'impôt sur la quotité de revenus majorée est calculée dans la majorité des cas à un taux s'étalant de 25 % à 40 % (selon la tranche de revenus concernée). La Cour des comptes a choisi comme hypothèse de calculer l'exemption d'impôt au taux de 30 %.

Compte tenu des hypothèses qui précèdent, l'estimation de la diminution des recettes induite par la proposition de loi en examen serait annuellement de:

4.608.180,03 € * 30 % = 1.382.454,01 €

En appliquant à cette somme un taux moyen de 7 % d'additionnels communaux, on obtient une diminution des recettes de 1.479.225,79 euros par an.

¹³ Ces montants sont indexés.

4. Conclusie

Uit deze raming blijkt dat het voorliggende wetsvoorstel zou leiden tot een ontvangstendaling van 1,5 miljoen euro per jaar.

Deze raming geeft een grootteorde weer en moet omzichtig worden geïnterpreteerd door de onnauwkeurigheid van bepaalde aan het Rekenhof verstrekte gegevens en gelet op het aantal beperkingen en hypothesen die in onderhavig advies worden geformuleerd.

4. Conclusion

Il ressort de cette estimation que la proposition de loi en examen engendrerait une diminution de recettes de l'ordre de 1,5 million d'euros par an.

Il s'agit d'une estimation qui donne un ordre de grandeur et qui doit être interprétée avec prudence, en raison de l'imprécision de certaines informations fournies à la Cour des comptes et au vu du nombre de limites et d'hypothèses énoncées dans le présent avis.